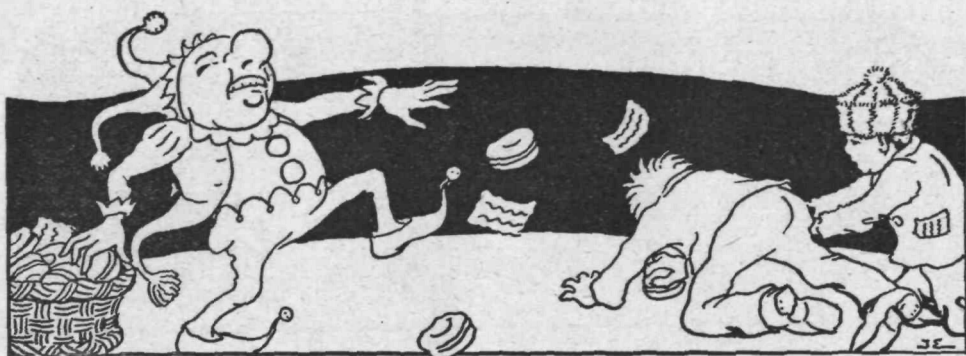

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

6.

loboko sta že dospela v prostrani gozd. Steza je bila vedno širša in je bila vedno bolj izhojena. Nič se ni ganilo po gozdu, še drobna sinica ni nikjer zaščebetala. Mirno so stale jelke krog in krog in so bile vse porasle s sivkastim lišajem. Po tleh pa je bilo posutih vse polno pisanih, pomladnih rož, ki so dehtele s čudovitim, prijetnim vonjem. Tih,

komaj čuten vetrec je poveval med visokimi, košatimi vejami, da so se polahko tresli dolgi, tenki lišaji, viseči z močnih vej... Kocelj in Brincelj pa sta molčala in spela neutrudno naprej. Komaj sta čakala, da prideta iz tega tihega gozda. Toda bila sta prepričana, da bosta kmalu v dolini in sta zato potrpeala.

Kar nenadoma pa sta zagledala pred sabo goličavo. Sredi goličave je stala prostorna, lesena hišica, ki pa je bila ograjena okrog in okrog z visokim plotom. Kocelj in Brincelj sta se začudila, da sta kar obstala kraj goličave. — »Kaj je to?« je vprašal Brincelj. »Lepa hišica stoji pred nama, a v hišici so gotovo ljudje. Kruhka mi dajo, dobrega kruhka, da ne bo moj želodček nič več sitnari!... Kar v hišico pojdiva!«

»Pst — hopsasa!« ga je zavrnil Kocelj. »Tiho bodi! Čemu ti je treba gobezdati, ko pa te nisem prav nič vprašal? Ali misliš, da so dobri ljudje v onile hišici? O, treba poprej pozvedeti... Ne rečem, da bi se tudi jaz ne branil skorjice kruha. A vendar mi je moja glava ljubša nego hlebec kruha. Nemara stanujejo razbojniki v onile hišici. In kaj potem?«

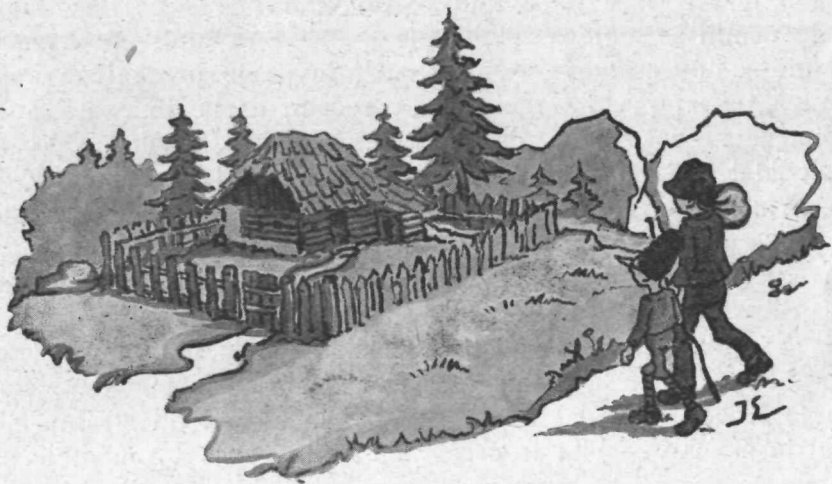
Pritlikavec Brincelj se je stresnil, je položil prst na ustna in je molčal. No, Kocelj pa je nadaljeval prav mirno: »Tja do ograje se splaziva. Skozi špranjo pogledava, kako in kaj je z ono hišico in kdo

prebiva v njej. Pa če bova zagledala kaj hudega, pokaževa pete in pobegneva.«

Oprezno sta se splazila do lesene ograje. Tam pa sta počenila na tla in sta oprezovala skozi široko špranjo. In sta videla vso hišico; lepo je bila sezidana iz mecesnovega lesa. Nizka, svetla okenca so gledala prijazno v svet; solnčni žarki so se odbijali od blestečega stekla, in mir je vladal krog in krog; čuti in videti ni bilo žive stvari. Le tam na visokem pragu se je solnčila velika, debela mačka in je predla tako glasno, da sta jo Kocelj in Brincelj prav dobro slišala.

»Čudno, čudno!« je šepnil Kocelj. »To je res lepa, krasna hišica. Tako si sezidava midva za cekine, ki si jih zaradi tvojega storža prisluživa v mestu... Pa človeka ni nikjer. O, razbojniki ne stanujejo v tako lepih hišah, še manj pa drvarji. Pa kdo neki stanuje tu?«

Tedaj se je pritlikavec Brincelj polglasno posmehal. S prstom je pokazal skozi špranjo in je rekel: »O, glej! Kako lepa mucika leži tam na pragu! Ali jo slišiš, kako gode in prede? Mucika, ti zlata mucika!«

»Pst — hopsasal!« je vzrožil Kocelj in je pritisnil dlan na pritlikavčeva usta. »Ali ti nisem rekel, da bodi tiho? Ali mi boš tiho, ti rečem še enkrat!«

A Kocljev opomin je bil že prepozen. Velika in debela mačka tam na pragu je že dvignila črno glavo, ker je bila prav dobro slišala pritlikavčevo prikrito hihitanje. — »Mijav-mijavkc!« je zamijavkala. Dvignila se je in je gledala z žarečimi očmi na špranjo, ki sta za njo oprezovala Kocelj in Brincelj. Svoj dolgi, košati rep je privzdignila, za trenutek se ji je nasršila črna dlaka... »Mijav-mijavkc!« je še enkrat zamijavkala. Potem pa je skočila z enim samim skokom z visokega praga. S privzdignjenim repom je šla preko trate in se je naglo bližala visokemu plotu. Obstala je pred špranjo in je strmelala z žare-

čimi očmi skozi njo na Koclja in Brinclja, ki sta jo gledala vsa začudenca. — »Mijav-mijavkc!« je tretjič zamijavkala, a njene velike, rumene oči so zažarele še bolj.

»Hihi,« se je posmejal pritlikavec Brincelj, z roko je segel skozi špranjo, da bi pobožal mačko. »Mucika, oj, ti moja lepa mucikal«

A glejte! Mačka je povabila rep, je nasršila črno dlako in je pokazala bele, ostre zobe. Naglo je okrenila glavo in je čavsnila z gobčkom, da bi prav pošteno ugriznila pritlikavca. No, Brincelj je še pravočasno potegnil roko iz špranje in je v strahu zavrisnil skoro na glas. »Ojojmene, da je lepa mucika tako hudobna!« je rekel. »Kdo bi si mislil!«

»Mijav-mijavkc!« je zamijavkala debela, črna mačka in je povohala špranjo. Toda naglo se je obrnila in je na vso moč stekla preko trate. Na prag je skočila in je izginila v hišo.

»Kaj napraviva zdaj, Koceljček?« je nestrpno vprašal pritlikavec. »Ali stopiva v hišo in poprosiva za kruhek, da si potolaživa glad? Hm, morda nama podarijo celó mlekca in rumenih žgančkov. To bi bilo za naju, ki nisva jedla kdo ve od kdaj... Ali naj greva? Dej, povej in usmili se mojega želodčka!«

»Hm — hopsasa!« je menil Kocelj in se je praskal za desnimi ušesom. »Stokrat prebita reč! Saj ne rečem, da ne bi rad žgančkov in tudi tega ne rečem, da nisem lačen. A mačka, mačka! Kako grdo ti je gledala! In kako je tekla preko trate! To ni navadna mačka, ti rečem, Brincelj! To mora biti nekaj hujšega... Zato se pa kar izmuzniva iz tega strašnega kraja, da ne bo nesreče...«

In Kocelj se je naglo prekrižal in se je dvignil. Toda obstal je kakor prikovan in je zrl s široko odprtimi očmi na žensko, ki je prišla izza vogla. Debela je bila tista ženska, debela, majhna in okrogla. Pisano obleko je nosila, na glavi ji je pa tičal ogrohen, zelen slamnik. Ko jo je Kocelj zagledal tako blizu, se je stresel od strahu. Zakaj spoznal je žensko — bila je čarovnica Anja Panja... »Ovbel!« ga je spreletelo. »Zdaj mi bo pa gorje, kakor mi ni bilo še nikoli... Jezna je name teta Anjara Panjara, ker sem jo lani nasukal tako pošteno in je bila zaradi mene zaprta v Črni lopi pri sodniku Vitrancu... Kaj bo zdaj — kaj bo?«

Toda Kocelj se je hitro zavedel. Naglo je pograbil pritlikavca Brinclja in ga je dvignil s tal. — »Beži!« je zavpil in je zdrvel preko goličave. Ob grmovju se je za trenutek ustavil in je pogledal nazaj, da vidi, če teče pritlikavec za njim. Toda pritlikavca Brinclja je že mikastila Anja Panja. Ko je Kocelj to videl, je vedel, da ne more Brinclju nič več pomagati. — »Beži, Kocelj!« je velel zato sam sebi. »Beži, da se rešiš vsaj til!«

Pa je Kocelj res poslušal samega sebe. Na vso sapo je zdrvel po ozki stezi navzdol proti dolini, ki je ležala še globoko pod njim...

Pritlikavec Brincelj se je sesedel na trato, ko je zagledal tako nenadoma Anjo Panjo pred sabo. Niti besedice ni mogel ziniti in se je tresel po vsem životu kakor trepetlika. Anja Panja pa ga je na vso moč pograbila in ga je pričela prav pošteno mikastiti. In je vpila s piskajočim glasom: »Ha, tu si, ti potvara nemarna? Prišel si vohat za mano, da me zalotiš in poveš Vitrancu za moje skrivališče. Pa si se zmotil, in nič ti ne bo pomagal tvoj lep nosek. Še nocoj ti ga odrežem, še nocoj, ti rečem... O, glej ga, glej! Za mano ti pride iztikat, da bi me Vitranec zopet vrgel v ječo! O, pa ti pokažem, da ti bo resnično jojl!«

In ga je mikastila še huje, da so pritlikavcu kar pokale drobne kosti. A tedaj je prišel Brincelj vendarle do sape in do glasu. Zavrisnil je in zavreščal: »Anja Panja, ti si? Ojojmene, kdo bi si bil mislil, da te bom videl že danes? A pusti me, Anja Panja! Saj nisem prišel iztikat za tabo. S Koceljčkom greva v mesto, da si zaradi mojega lepega noska prisluživa rumenih cekinov... Zato me pa pusti, ljuba Anja Panja, in me nikar ne mikasti! Saj me je že Vitranec zadosti, zmikastil, ker si mi sinoči ušla iz ječe... Lepo te prosim, Anja Panja, imej usmiljenje!«

Anja Panja pa ni imela usmiljenja. Za roko je pograbila pritlikavca in ga je vlekla do ozke lese. Kar po tleh ga je vlekla in ga je brenila tu pa tam z nogo. Brincelj se je drl na vse grlo in je moledoval: »Nikar, nikar, Anja Panja! Saj ti nisem storil ničesar žalega... Usmili se me in me umori ali pa zadavi! Samo mojega lepega noska se usmili in mu ne prizadeni hudega! Prav lepo te prosim — samo na moj lep nosek pazi in ne zadajaj mu novih ran! Saj je siromak že tako ves razklan, ker je Vitranec delal prav grdo z njim...«

Anja Panja pa ga ni poslušala, ampak je samo piskala srdite psovke. Vlekla je pritlikavca preko praga; v vežo ga je privlekla, od tam pa po strmih stopnicah v črno klet. Odprla je kamenita vrata, je pograbila pritlikavca okrog pasa in ga je vrgla čez prag. Brincelj je frčal nekaj časa po zraku; potem pa je telebnil na vso moč na mokra tla... »Ojojmenel!« je zavrisnil in se je naglo pobral. »Anja Panja, v črno ječo si me vrgla, v kakršni si sedela ti leto dni. A jaz sem skrbel zate in sem ti prinašal kruhka in vodice. Zato pa tudi ti skrbi zame! Če že zame nočeš, pa skrbi vsaj za moj lep nosek in za moj želodček, ki že ni videl kruhka, sam Bog vedi od kdaj... Ali me slišiš, Anja Panja?«

Anja Panja je zaloputnila težke duri in jih je zapahnila. Odšla je naglo po stopnicah navzgor in je stopila v prostorno izbo. Odprla je skrinjo in je vzela iz nje paličico, ki je imela na koncu zlat rogljiček. Trikrat je zamahnila s paličico, na sredo sobe je stopila in se je trikrat v krogu zavrtela. Debela, črna mačka je skočila izpod klopi na mizo.

Hrbet je skrivila, dlaka se ji je nasršila, oči so ji zažarele v čudnem ognju; bele, ostre zobe je pokazala in je pričela pihati in gosti, da bi se je človek prav resnično prestrašil in zbežal.

Anja Panja se je ustavila. Trikrat je plosknila z debelimi rokami in je trikrat prav naglo in visoko poskočila. Potem pa je sklenila roke nad glavo in je pogledala s strupenimi očmi v strop. Pa je govorila, govorila tako, kakor da poje v njenih ustih dolga, razglašena piščalka:

»Čira — čara —
mačka stara;
Anja Panja
dva preganja:
prvi v kleti,
drugi v sveti;
prvi joče,

kruha hoče;
drugi vmreti
mora v sveti.
Anja Panja
se priklanja:
glavo — sek,
glavo — sekl«

Strahotno je zapihala črna mačka, ko je izpregovorila Anja Panja zadnjo besedo. Še huje so ji zažarele rumene oči, še huje so se ji

zasvetili ostri zobje. Rep ji je udarjal ob mizo, kakor da bi hotel iz nje izkresati tisoč gorečih isker... Anja Panja je zopet pričela vrteti paličico z zlatim rogljičkom. Čudno je skakala sredi izbe in je mrmrala nerazločne besede. Toda naglo je prenehala. Znoj si je obrisala z obraza, paličico z zlatim rogljičkom je položila nazaj v pisano skrinjo. Potem pa je stopila tja v kot, kjer je predel velik, križast pajek debelo mrežo. Zgrabila je pajka in ga je postavila na svojo ploščato dlan. Mrmrjala je čudne, nerazumljive besede in je polagoma pihala v pajka. Pajek pa se je izprehajal mirno po njeni dlani sem in tja, tja in sem, gori in doli. Anja Panja ga je gledala, in obraz se ji je režal od veselja in od zadovoljnosti. Postavila je pajka nazaj na njegovo mrežo in je stopila k mizi. Mačka se je bila že pomirila. Rep je držala pokonci in je glasno in zadovoljno predla.

»Mucika, ti moja lepa mucika!« ji je govorila Anja Panja. »Po-vprašala sem pajka, če bom ulovila danes tistega paglavca, ki mi je prizadejal toliko gorja. Pa mi je rekel pajek, da ga gotovo ujamem. In začarala sem prej svoje noge in zdaj bom letela, letela kakor veter. Čez urico pa bo Kocelj že moj in privlečem ga semkaj, da mu ti iz-praskaš hudobne oči... Mucika, ti moja lepa mucika! Na prag sedi in skrbno čuvaj mojo hišico, dokler se ne vrnem in ne privlečem paglavca. Ali si slišala?«

»Mijav-mijavkc!« je odgovorila črna mačka. Z mize je poskočila, iz izbe je zdrvela in je legla na prag. Pa tudi Anja Panja je zdrvela iz izbe, čez trato je hitela in je izginila v gluhem gozdu...

Zima se poslavlja.

*Mrzla zima se poslavlja,
led se taja, sneg kopni,
že nas ptičji spev pozdravlja
in priroda se budi.*

*Pod odejo se sneženo
je spočila, a sedaj
vstaja s silo pomlajeno
obnovit pomladni raj.*

*Kmalu spet bo zelenela
in cvetela zemlja vsa;
pesem radostna donela
bo iz slednjega grla.*

*K novemu življenju tudi
vstani zdaj, mladina ti;
poj veselo in se trudi,
da jesen ti obrodi!*

Fr. Rojec.

